

ΜΙΚΡΗ ΠΥΞΙΔΑ compasito

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

HFC
"Hope
For
Children"

COUNCIL
OF EUROPE

CONSEIL
DE L'EUROPE

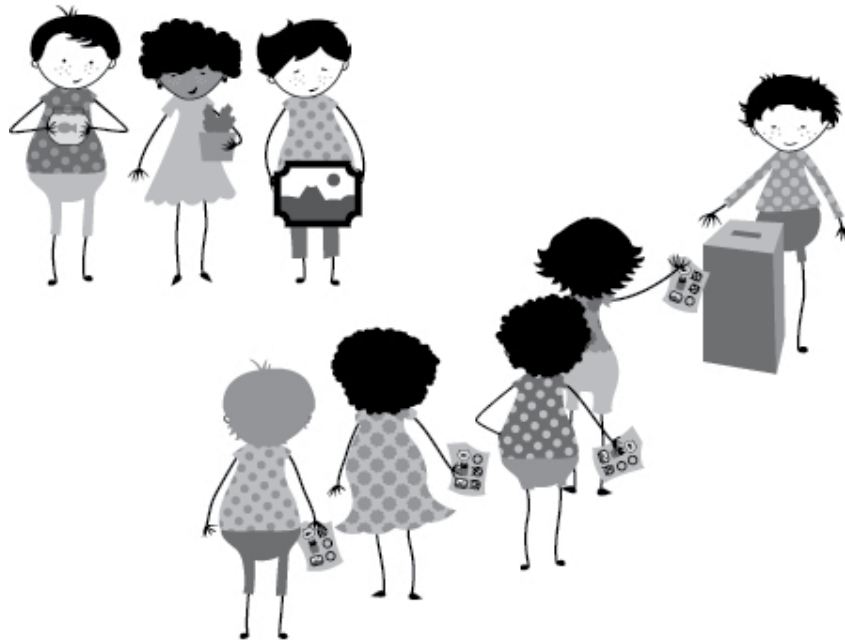
Επίτροπος Προστασίας
των Δικαιωμάτων
του Παιδιού

2. Δημοκρατία

Είναι ζωτικής σημασίας η προώθηση μιας κουλτούρας δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα παιδιά και τα νεαρά άτομα, αφού οι νοοτροπίες και οι συμπεριφορές διαμορφώνονται σε πρώιμο στάδιο και μπορούν να είναι καθοριστικές για τη μελλοντική τους συμμετοχή στα δημόσια θέματα.

Συμπεράσματα του Φόρουμ του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με το Μέλλον της Δημοκρατίας, Ιούνιος 2007

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

Ποτέ στην ιστορία της Ευρώπης δεν ήταν η δημοκρατία τόσο διαδεδομένη και ισχυρή στην ήπειρο, όπως στις αρχές του εικοστού-πρώτου αιώνα. Σχεδόν όλες οι Ευρωπαϊκές κοινωνίες θεωρούνται δημοκρατικές, αν έχουν ως βάση τις αρχές μιας κυρίαρχης πολιτότητας, διάφανης λήψης αποφάσεων και υπεύθυνης κυβέρνησης. Είναι δύσκολο να επιτύχουμε πλήρως αυτές τις αρχές στην πραγματικότητα. Παρ' όλα αυτά όμως μπορούμε να πούμε ότι γενικά αυτές είναι οι κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη της δημοκρατίας στη σύγχρονη Ευρώπη.

Η λέξη δημοκρατία προέρχεται από την ελληνική λέξη δήμος, που σημαίνει 'λαός', και κράτος, που σημαίνει 'δύναμη'. Επομένως, η δημοκρατία συνήθως ορίζεται ως 'ο κανόνας του λαού': ένα σύστημα για να φτιάχνονται κανόνες που καθορίζονται από το λαό, ο οποίος θα τους υπακούει. Στο σημερινό κόσμο οι περισσότεροι λαοί και οι περισσότερες χώρες θεωρούν τη δημοκρατία ως το μόνο έγκυρο και βιώσιμο κυβερνητικό σύστημα.

Η δημοκρατία βασίζεται σε δυο θεμελιώδεις αρχές:

- Την αρχή της 'προσωπικής αυτονομίας': ότι κανείς δεν πρέπει να υπακούει σε νόμους που έχουν επιβληθεί από άλλους;
- Την αρχή της 'ισότητας': ότι όλοι πρέπει να έχουν την ίδια ευκαιρία να επηρεάσουν τις αποφάσεις που επηρεάζουν τους ανθρώπους σε μια κοινωνία.

Άλλες μορφές διακυβέρνησης παραβιάζουν αυτές τις δυο αρχές, αφού τη δύναμη έχει ένα συγκεκριμένο άτομο ή μια κοινωνική τάξη, που λαμβάνουν αποφάσεις εκ μέρους του υπόλοιπου πληθυσμού. Για παράδειγμα, η ολιγαρχία ασκείται από μια μικρή, προνομιούχα ομάδα που διακρίνεται από κάποια χαρακτηριστικά όπως ο πλούτος, η καταγωγή και η στρατιωτική δύναμη. Στην πλουτοκρατία, η κυβέρνηση ελέγχεται από τους πλούσιους και στη δικτατορία από ένα και μόνο πανίσχυρο άτομο. Σε αυτές τις άλλες μορφές διακυβερνήσεων, δε γίνεται σεβαστή ούτε η προσωπική αυτονομία, ούτε η ισότητα.

Η δημοκρατία παίρνει πολλές μορφές. Για παράδειγμα, στην άμεση δημοκρατία, οι πολίτες συμμετέχουν προσωπικά στη λήψη αποφάσεων. Η πιο διαδεδομένη μορφή της δημοκρατίας, ωστόσο, είναι η φιλελεύθερη ή η αντιπροσωπευτική δημοκρατία, στην οποία οι πολίτες εκλέγουν αντιπροσώπους που δημιουργούν τους νόμους και τις πολιτικές και διορίζουν τους κυβερνητικούς αξιωματούχους. Στη θεωρία, η αντιπροσωπευτική δημοκρατία περιλαμβάνει την ελεύθερη και δίκαιη εκλογή μιας κυβέρνησης από την πλειοψηφία των ατόμων που αντιπροσωπεύονται. Μια φιλελεύθερη δημοκρατία χαρακτηρίζεται από το κράτος δικαίου, το διαχωρισμό των εξουσιών, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την προστασία των μειονοτήτων. Το κράτος δικαίου είναι η αρχή με την οποία λειτουργούν η κυβέρνηση και η δικαστική εξουσία, σύμφωνα με τους γραπτούς νόμους. Συνδέεται στενά με την αρχή του διαχωρισμού των εξουσιών, σύμφωνα με την οποία η νομοθετική (βουλή), η εκτελεστική (κυβέρνηση) και η δικαστική εξουσία (δικαστήρια) ενεργούν ανεξάρτητα η μια από την άλλη. Σε μια δημοκρατική κυβέρνηση, τα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχουν ένα κοινό σύστημα αξιών. Επομένως, οποιουδήποτε είδους ομάδα που υποεκπροσωπείται, όπως τα παιδιά, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι θρησκευτικές ή οι εθνικές μειονότητες, προστατεύονται από τις διακρίσεις και προωθείται η ταυτότητα και η συμμετοχή τους.

Ο όρος δημοκρατία σηματοδοτεί ένα συγκεκριμένο είδος κοινωνίας όπως και μια συγκεκριμένη μορφή κυβέρνησης. Μια δημοκρατική κοινωνία παρέχει την πιο δίκαιη μέθοδο διακυβέρνησης για τους περισσότερους ανθρώπους και περισσότερη ισότητα, με την πλειοψηφία των ατόμων να έχουν ένα ενεργό, παρά παθητικό ρόλο. Χαρακτηρίζεται από μια ηθική επιταγή για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του κάθε ατόμου, της κάθε ομάδας και της κάθε κοινότητας στην κοινωνία. Επειδή η δημοκρατική κοινωνία συνεχώς αναζητά να επιλύσει κοινωνικά ερωτήματα για όφελος του μεγαλύτερου αριθμού των ανθρώπων, αυτές οι αποφάσεις είναι πιο πιθανό να γίνουν σεβαστές από το λαό. Η δημοκρατία υπάρχει στο τοπικό όπως και στο εθνικό επίπεδο.

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Οι διάφορες δημοκρατίες είναι διαφορετικές η μια από την άλλη και καμία δε μπορεί να θεωρείται πρότυπο για τις άλλες. Οι δημοκρατικές διακυβερνήσεις μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές, περιλαμβανομένων της προεδρικής (όπως στη Γαλλία, τη Ρουμανία ή τη Ρωσία) ή της κοινοβουλευτικής (όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Σλοβακία ή την Ισπανία). Άλλες όπως η Γερμανία, έχουν ομοσπονδιακές δομές κυβέρνησης. Μερικά συστήματα ψηφοφορίας είναι αναλογικά, ενώ άλλα είναι πλειοψηφικά. Οι κοινές αρχές, ωστόσο, είναι η ισότητα μεταξύ όλων των πολιτών και το δικαίωμα του κάθε ατόμου σε ορισμένο επίπεδο προσωπικής αυτονομίας. Ωστόσο, η προσωπική αυτονομία δε σημαίνει ότι όλοι μπορούν να κάνουν οτιδήποτε τους αρέσει. Σημαίνει ότι το κυβερνητικό σύστημα παρέχει μια ίση ψήφο για τον κάθε πολίτη και αναγνωρίζει ότι το κάθε άτομο είναι ικανό για ανεξάρτητη επιλογή και δικαιούται να λαμβάνεται υπόψη η επιλογή. Μετά από αυτό, μεγάλο μέρος της εξαρτάται από την πρωτοβουλία και τη συμμετοχή των πολιτών.

Οι δημοκρατίες διαφέρουν πολύ στο βαθμό που σέβονται την ισότητα και στο βαθμό που επιτρέπουν στους πολίτες τους να επηρεάζουν αποφάσεις. Οι άνθρωποι που ζουν σε φτώχεια μπορεί να έχουν πιο αδύναμη φωνή. Οι γυναίκες, που είναι λιγότερο εμφανείς στη δημόσια αρένα, μπορεί να έχουν λιγότερες ευκαιρίες για να επηρεάσουν αποφάσεις, ακόμη και αυτές που αφορούν μόνο τις γυναίκες. Σε μερικές κοινωνικές ομάδες, όπως τα παιδιά και οι ξένοι εργάτες, μπορεί να μην επιτρέπεται να ψηφίσουν. Την ίδια στιγμή οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν ότι οι κανόνες έχουν επιβληθεί σε αυτούς από τους εκλεγμένους αξιωματούχους, οι οποίοι δεν αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντά τους. Έτσι λοιπόν, πού είναι οι βασικές δημοκρατικές αρχές; Σε ποιο βαθμό μπορούμε να ιωσσουμε οποιαδήποτε 'ιδιοκτησία' των νόμων και των κυβερνητικών αποφάσεων;

Η δημοκρατία δε μπορεί ποτέ να είναι τέλεια και ποτέ ολοκληρωμένη. Ο Karl Popper είπε ακόμη, «Δημοκρατία είναι μια λέξη για κάτι που δεν υπάρχει». Αυτό μπορεί να είναι υπερβολή, όμως είναι αλήθεια ότι η πραγματική έννοια της δημοκρατίας είναι ένα ιδανικό πρότυπο. Εξαρτάται από τους ανθρώπους να καθορίσουν το πόσο κοντά μπορεί να έρθει η κοινωνία τους σε αυτό το ιδανικό κράτος.

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΔΟΥΛΕΥΕΙ ΜΟΝΟ ΟΤΑΝ ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΕΡΓΟΙ

Η δημοκρατία είναι κάτι περισσότερο από ένα εκλογικό κώδικα. Είναι ένας κώδικας συμπεριφοράς, μια νοοτροπία και μια κατάσταση του μυαλού. Terry Davis, Εισαγωγική ομιλία στο Καλοκαιρινό Πανεπιστήμιο για τη Δημοκρατία, που οργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης, 2006

Μια δημοκρατική κοινωνία είναι κάτι περισσότερο από απλά μια δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση και ένα σύστημα από εθνικούς θεσμούς. Οι ισχυρές και ανεξάρτητες τοπικές αρχές, μια αναπτυγμένη και ενεργή κοινωνία των πολιτών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και ένα δημοκρατικό ήθος στους χώρους εργασίας και τα σχολεία είναι, επίσης, κύριες εκδηλώσεις μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Η δημοκρατία είναι μια πρακτική διαδικασία που θα έπρεπε να καλλιεργείται καθημερινά και παντού.

Η δημοκρατία μπορεί να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά και να υπηρετεί τα συμφέροντα των πολιτών της καλύτερα, αν οι άνθρωποι διατυπώνουν τα αιτήματά τους, ασκούν πιέσεις και ελέγχουν τις πράξεις της κυβέρνησης συνεχώς. Στη σύγχρονη κοινωνία, οι μη – κυβερνητικές οργανώσεις και τα μέσα ενημέρωσης λειτουργούν ως τα κύρια κανάλια ελέγχου των πολιτών. Οι μη- κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) μπορούν να υπερασπιστούν, να διδάξουν και να κινητοποιήσουν την προσοχή γύρω από τα δημόσια θέματα και να ελέγξουν τη συμπεριφορά της κυβέρνησης ή των άλλων κυβερνητικών σωμάτων. Μέσω των ΜΚΟ, οι πολίτες μπορούν να είναι η κινητήρια δύναμη και οι κύριοι αντιπρόσωποι για την αλλαγή προς ένα πιο δημοκρατικό κόσμο.

Τα μέσα ενημέρωσης έχουν μια πολύ ισχυρή λειτουργία στις δημοκρατίες, μεταδίδοντας ειδήσεις και απόψεις από διάφορους κοινωνικούς εταίρους και υπηρετώντας ως ο φύλακας εκ μέρους των πολιτών. Αλλά αυτή η λειτουργία υπάρχει μόνο αν τα μέσα ενημέρωσης είναι ανεξάρτητα από τα κυβερνητικά ή τα εταιρικά συμφέροντα και τις επιρροές, δίνουν αξία στη δημόσια υπηρεσία και παίρνουν το ρόλο τους σοβαρά.

ΤΙ ΠΑΕΙ ΛΑΘΟΣ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

Στο ξεκίνημα του εικοστού πρώτου αιώνα, υπάρχει μια παγκόσμια ανησυχία σχετικά με την κατάσταση της δημοκρατίας. Σε πολλές δημοκρατίες της Ευρώπης, είναι διαδεδομένη η πολιτική δυσαρέσκεια και ο σκεπτικισμός και οι άνθρωποι συχνά πιστεύουν ότι η πολιτική ελίτ έχει την πολυτέλεια να αγνοήσει τη βούληση του λαού. Ορισμένες αντιφατικές εξελίξεις της δημοκρατίας, όπως η έντονη κοινωνική ανισότητα και η διαφθορά προκαλούν εκνευρισμό και θυμό, που μπορεί να οδηγήσουν σε λαϊκισμό που υποστηρίζεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι πολίτες συχνά νιώθουν αδύναμοι και αποθαρρύνονται από το να παίξουν έναν πιο ενεργό ρόλο στην κοινωνία τους.

Τέτοιες ανησυχίες για την κατάσταση της δημοκρατίας συνήθως βασίζονται στα επίπεδα συμμετοχής των πολιτών στις εκλογές, τα οποία έχουν μειωθεί δραματικά σε όλη την Ευρώπη τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Αυτή η πτώση, η οποία παρουσιάζει μίαν έλλειψη ενδιαφέροντος και εμπλοκής εκ μέρους των πολιτών, υπονομεύει τη δημοκρατική διαδικασία.

Η προσέλευση των νεαρών ατόμων στις εκλογές είναι ιδιαίτερα χαμηλή, και υπάρχει μια αυξανόμενη διαφορά στο δείκτη συμμετοχής μεταξύ των νεαρών ατόμων και των άλλων ηλικιακών ομάδων. Καθώς αυτή η ανισοκλία δε σημαίνει απαραίτητα ότι τα νεαρά άτομα δε θα ψηφίζουν πιο ενεργά καθώς μεγαλώνουν, τα συμφέροντά τους αντιπροσωπεύονται ήδη λιγότερο στις εκλογές. Σε όλο τον κόσμο, τα νεαρά άτομα απομακρύνονται σε μεγάλο βαθμό από τους δημοκρατικούς θεσμούς και τις παραδοσιακές δομές της πολιτικής ζωής, όπως τα πολιτικά κόμματα, τις συντεχνίες ή τους επίσημους οργανισμούς νεολαίας.¹

Παρόλο που αυτά είναι χωρίς αμφιβολία σοβαρά προβλήματα, άλλες μελέτες² υποδεικνύουν ότι πράγματι υπάρχει αύξηση σε διαφορετικές μορφές συμμετοχής εντός των ομάδων πίεσης, τις εκστρατείες, τις ad hoc πολιτικές πρωτοβουλίες ή τα συμβουλευτικά όργανα. Η παγκόσμια κοινωνία των πολιτών και οι ακτιβιστές του Διαδικτύου είναι νέες ευέλικτες μορφές συμμετοχής των πολιτών που βασίζονται στις δυνατότητες που παρέχει η τεχνολογική ανάπτυξη. Τα νεαρά άτομα μπορούν να κινηθούν γρή-

γορα γύρω από θέματα, όπως, στο Ηνωμένο Βασίλειο, τον πόλεμο στο Ιράκ ή την Πορτοκαλί Επανάσταση στην Ουκρανία. Η πολιτική άποψη μπορεί επίσης να εκφραστεί μέσω της τέχνης και του αθλητισμού, της έκφρασης περιβαλλοντικών ανησυχιών, του σεβασμού των δικαιωμάτων των γυναικών ή το μποϊκοτάζ των καταναλωτών. Αυτές οι μορφές συμμετοχής είναι το ίδιο ουσιαστικές για την αποτελεσματική λειτουργία της δημοκρατίας, όσο και η προσέλευση ψηφοφόρων στις εκλογές. Οι εκλογές, έτσι και αλλιώς, είναι ένας πολύ «αργός» τρόπος διασφάλισης ότι αντιπροσωπεύονται με ακρίβεια τα συμφέροντα του λαού. Τέσσερα με πέντε χρόνια μεταξύ των εκλογών είναι πολύς χρόνος για να περιμένει κανείς να ζητήσει ευθύνες από τις κυβερνήσεις. Η καθημερινή συμμετοχή είναι κύρια για τη δημοκρατία και ξεκινά από το τοπικό επίπεδο. Πρέπει πάντοτε να γίνονται προσπάθειες για να βελτιωθεί η συμμετοχή, ιδιαίτερα των νεαρών ατόμων.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Γνωρίζετε οποιοσδήποτε μη κυβερνητικές οργανώσεις ή πρωτοβουλίες των πολιτών στη δική σας κοινότητα που να έχουν επηρεάσει επιτυχώς μια απόφαση της κοινότητας ή της κυβέρνησης τα τελευταία χρόνια;*

Ακόμη μια σοβαρή αδυναμία των Ευρωπαϊκών δημοκρατιών είναι η αντιπροσώπηση των μειονοτήτων, ιδιαίτερα αυτών που υποφέρουν από τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ο Thomas Hammarberg, ο Ευρωπαϊκός Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, είπε πρόσφατα ότι η έλλειψη εξουσίας είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα αυτών των εκατομμυρίων...

...που έχουν μετακινηθεί: αυτών που δεν έχουν τα μέσα να αναζητήσουν νομικές συμβουλές; αυτών που αντιμετωπίζουν εμπόδια με τη γλώσσα όταν θέλουν βοήθεια; αυτών που καταστέλλονται από την ίδια τους την πολιτισμική ομάδα ή που πιέζονται ανάμεσα σε δυο τρόπους ζωής; αυτών που ζουν υπόγεια και φοβούνται την έκθεση; αυτών που είναι απομονωμένοι στην αναπηρία τους; αυτών που είναι ήδη πολύ μεγάλοι και έχουν χάσει τα πάντα και νιώθουν πολύ ευάλωτοι για να ξεκινήσουν ξανά από την αρχή; αυτών που ανήκουν σε μειονότητες τις οποίες στοχεύουν οι ξενόφοβοι και οι ομόφοβοι.»³

Σε μια κοινωνία όπου οι κυβερνήσεις εκλέγονται από την πλειοψηφία και τα εκλογικά συστήματα λειτουργούν με τον κανόνα του 'ο-νικητής-τα-παίρνει-όλα', είναι ιδιαίτερα δύσκολο για τις μειονότητες να επιτύχουν μια σωστή αντιπροσώπηση. Η ευαισθητοποίηση σε θέματα ισότητας και κοινωνικής ενσωμάτωσης των μειονοτήτων είναι βασικά για τη δημοκρατική διακυβέρνηση.

Κατά τον εικοστό πρώτο αιώνα, διάφορες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις έχουν ασκήσει επιρροή στην έννοια και την πρακτική της δημοκρατίας. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και η παγκόσμια αλληλεξάρτηση, οι τεχνολογικές εξελίξεις και η αυξανόμενη επιρροή των μέσων ενημέρωσης μπορούν να αποτελέσουν θετικούς παράγοντες για την ανάπτυξη της δημοκρατίας, αλλά μπορούν επίσης να βλάψουν τις παραδοσιακές δημοκρατικές δομές. Οι ταχέως μεταβαλλόμενες δημογραφικές τάσεις και η διαπολιτισμική μετανάστευση μπορούν όμοια να διαταράξουν τις ισορροπίες σε μια κοινωνία. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούμε και να δημιουργούμε τις ευκαιρίες που παρέχονται από αυτά τα φαινόμενα, ώστε να αναπτύξουμε και να κάνουμε τη δημοκρατία πιο δυνατή.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Πιστεύετε ότι η τεχνολογία που βασίζεται στο Διαδίκτυο θα μπορούσε να παρέχει νέες τεχνικές γι' αυτούς που λαμβάνουν αποφάσεις ώστε να μπορούν να συμβουλευτούν άμεσα άλλους ανθρώπους σχετικά με συγκεκριμένα τοπικά ή εθνικά ζητήματα;*

ΓΙΑΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΜΕ ΝΑ ΔΙΔΑΞΟΥΜΕ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ;

Για να μπορέσει η δημοκρατία να συνεχίσει να ευημερεί, τα παιδιά θα πρέπει να μαθαίνουν πώς να την εκτιμούν ως τρόπο ζωής. Οι απαραίτητες ικανότητες για τη δημιουργία μιας δημοκρατίας δεν αναπτύσσονται αυτόματα στα παιδιά. Το να διδάσκουμε τη δημοκρατία στα παιδιά σημαίνει να τα προετοιμάζουμε να γίνουν πολίτες που θα διατηρούν και θα διαμορφώνουν τη δημοκρατία του μέλλοντος. Συνεπώς η δημοκρατία πρέπει να είναι μια κύρια πτυχή για κάθε μορφή εκπαίδευσης σε όσο το δυνατό νεότερη ηλικία.

Όπως αναφέρει η Lianne Singleton, Αυστραλή εκπαιδευτική σύμβουλος, οι εκπαιδευ-

τικοί πρέπει να έχουν την πεποίθηση ότι η δημοκρατία είναι πιθανή και ότι ο δημοκρατικός τρόπος ζωής μπορεί να βιώνεται στην κοινωνία και στο περιβάλλον των παιδιών. Θα πρέπει να βοηθούν τα παιδιά να κατανοήσουν ότι καμία δημοκρατία και καμία κυβέρνηση δεν είναι τέλεια και καμία ιδεολογία δεν είναι αναμφισβήτητη αληθινή. Σε μια υγιή δημοκρατία, οι πολίτες αμφισβητούν τα κίνητρα των ηγετών τους και ελέγχουν τις δραστηριότητές τους.

Η διδασκαλία για τη δημοκρατία είναι η διδασκαλία για μια κοινωνία ενσωμάτωσης. Αυτή η κοινωνία αναγνωρίζει όλα τα μέλη της, άσχετα...με την κατάσταση ή την θέση τους...και αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα ανάμεσα στα μέλη της, και τα κάνει να νιώθουν μέρος της κοινότητας...⁴

Η εκπαίδευση για τη δημοκρατία αφορά την προώθηση της περιέργειας, της συζήτησης, της κριτικής σκέψης και της ικανότητας για εποικοδομητική κριτική. Τα παιδιά θα πρέπει να μαθαίνουν να λαμβάνουν την ευθύνη των πράξεων τους. Αυτά τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα είναι πιθανά μόνο μέσω δράσης. Καθώς οι κύριες έννοιες της δημοκρατίας πρέπει να γίνονται κατανοητές από τα παιδιά, το να ζουν και να λειτουργούν σε ένα δημοκρατικό περιβάλλον είναι η μόνη και η καλύτερη εξάσκηση. Τα σχολεία, οι θεσμοί, οι παιδικό όμιλοι και οργανισμοί ακόμη και οι οικογένειες που σέβονται τις δημοκρατικές αρχές και έχουν πραγματικές δημοκρατικές δομές λειτουργούν ως τα καλύτερα πρότυπα, που βοηθούν τα παιδιά να μάθουν τι είναι η δημοκρατία. Οι αρχές της δημοκρατίας πρέπει να διεισδύουν στις σχολικές δομές και τη διδακτέα ύλη, και πρέπει να είναι η καθιερωμένη πρακτική για τις σχολικές σχέσεις. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να επιδεικνύουν σεβασμό στα παιδιά, καθιερώνοντας όργανα λήψης αποφάσεων των παιδιών και μεσολάβησης των συνομηλίκων, επιδεικνύοντας εμπιστοσύνη στα παιδιά να οργανώσουν τις εκδηλώσεις τους και ενδυναμώνοντας τα παιδιά να αναζητήσουν θέματα, να συζητήσουν, να διαμορφώσουν άποψη, να κάνουν διάλογο και να προτείνουν στρατηγικές για να αντιμετωπίσουν διαμάχες και να πετύχουν εφικτούς στόχους. Τέτοιες εμπειρίες συμμετοχής ενδυναμώνουν ιδιαίτερα τα παιδιά και τα βοηθούν να κατανοήσουν ότι η συμμετοχή είναι μια προσπάθεια που αξίζει.

Υπάρχουν αρκετά παραδείγματα παγκοσμίως για το πώς δημιουργούνται επιτυχημένες δημοκρατικές δομές στο φυσικό περιβάλλον των παιδιών. Το πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης «Εκπαίδευση για τη δημοκρατική αγωγή του πολίτη» έχει δημιουργήσει κατευθυντήριες γραμμές και έχει συλλέξει καλά παραδείγματα για τη δημιουργία δημοκρατικών σχολείων και δημοκρατικής διακυβέρνησης. Η 'Διακυβέρνηση' εδώ παρουσιάζει την ειλικρίνεια των εκπαιδευτικών θεσμών και οργανισμών, όπου οι συμμετέχοντες (εκπαιδευτικοί, παιδιά, γονείς, ιδιοκτήτες) συζητούν, διαπραγματεύονται για θέματα και παίρνουν αποφάσεις στο τέλος της διαδικασίας. 'Δημοκρατικό' εννοεί ότι η διακυβέρνηση βασίζεται στις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ενδυνάμωση και την εμπλοκή όλων των πρωταγωνιστών: των παιδιών, των ενηλίκων, των γονέων και το προσωπικό των θεσμοθετημένων οργανισμών.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η δημοκρατία είναι αμοιβαίες έννοιες. Τα ανθρώπινα δικαιώματα θέτουν τις βάσεις για οποιοδήποτε δημοκρατικό σύστημα, και τα κράτη υπάρχουν για να τα υπερασπίζονται και να τα εγγυούνται. Από την άλλη, τα ανθρώπινα δικαιώματα αλληλεξαρτούνται από τα κράτη: είναι αναφαίρετα, ανήκουν σε όλους αποκλειστικά στη βάση του ότι είμαστε άνθρωποι. Ωστόσο, μόνο οι δημοκρατικές δομές μπορούν να προστατεύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων. Τόσο τα ανθρώπινα δικαιώματα όσο και η δημοκρατία αναπτύσσονται συνεχώς.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Backman, Elisabeth and Trafford, Bernard, Democratic Governance of Schools, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007.
- Boman, Julia, Challenges in Today's Europe, Synthesis of plenary sessions and workshops, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2006.
- Forbrig, Joerg, Revisiting youth political participation, Council of Europe Publishing, 2005: www.youth_political_participation_coepub.pdf
- The Future of Democracy in Europe, Trends, analysis and reforms, Πράσινη βίβλος για το Συμβούλιο της Ευρώπης, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2004:

- http://edc.unige.ch/download/Schmitter_Trechsel_Green_Paper.pdf
- Gollob, Rolf and Kampf, Peter, Exploring Children's Rights, Nine projects for primary level, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2007.
 - Kovacheva, Siyka, 'Will Youth Rejuvenate the Patterns of Political Participation? Forbrig, Joerg (ed.), in: Revisiting Youth Political Participation, Challenges for research and democratic practice in Europe, Council of Europe Publishing, 2005.
 - Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life, Υιοθετήθηκε από το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης, 2003: www.coe.int/t/e/cultural_cooperation/youth/TXT_charter_participation.pdf
 - Singleton, Lianne, Discovering Democracy, Teaching democracy in the primary school: www.abc.net.au/civics/democracy/pdf/td_primary.pdf

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Discovering Democracy resources: www.civicsandcitizenship.edu.au/cce.default.asp?id=9180
- Electoral Education for Children: <http://aceproject.org/electoral-advice/archive/questions/replies/403883939>
- Elections in Europe: www.elections-in-europe.org
- Election Resources on the Internet: <http://electionresources.org/other.html>
- International Institute for Democracy: www.civilsoc.org/electronic/ngo-devl/iid.htm
- Voices of Youth: www.unicef.org/voy

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Forbrig, Joerg, Revisiting youth political participation, Council of Europe Publishing, 2005, σ. 134.
2. Kovacheva, Siyka, 'Will Youth Rejuvenate the Patterns of Political Participation? Forbrig, Joerg (ed.), in: Revisiting Youth Political Participation, Challenges for research and democratic practice in Europe: Strasbourg, Council of Europe Publishing, 2005.
3. Thomas Hammarberg's speech at the 1,000th session of the Committee of Ministers, Council of Europe, 2007.
4. Singleton, Lianne, Discovering Democracy, Teaching democracy in the primary school: www.abc.net.au/civics/democracy/pdf/td_primary.pdf